

Сыныпта
3 жұмыс

Т. Карлашевский фотота.

Д. ДМИТРИЕВА

Коммунист аатыгар дьүөрэлэспэт

Кусталааны усулдуу-
та ОАПХ советын,
фсоюз райкомун хол-
дунтаах мундактарын

Саха сиригэр оскуолаба киириэн иннинээҕи саастаах
оболор учредениелара аһыллыбыта 70 сыла туолла

Бийиги оройуоммутугар бастагы дeтсaд 1956 с. ашaлыыгытa. Рeспубликaбыт атын оройуоннaрын дeтсaдтaрыгaр хо-туйдaххa, биир кeннигинeтe тeрриллибeтe. Бу оройуоммуту эконоmическaй сайдыытыттан тугу-дунтaа. Ити дeтсaдкa сeбириссaйыттан Дaрия Гинриллиeнa, интeзаччинeт Акулиeнa Платоновa, нa-вaрынын Зол Прокoпье-вa, ишчeннeт Едoвaннa Аниcимовa улeлeзбeттe-нe.

1958 с. оройуосумугу-
гар 5 дeтсад баар буол-
бута, Детсадтар санга

Билигчлүүлэриг сагана
сэбиздэссэйдэртэр эр
дэон үлээдэбиттэрэ. Хо-
лобур, Чакырга В. Е.
Дьячковский, Хайахсы-
ка Н. В. Филиппов дөт-
садтарга сэбиздэссэйдэ-
биттэрэ, Н. В. Филиппов,
анал дэа суох буолан,
бөйэтэни дээнэтэр дөтса-
ды асылта. Оччотоовуга
анал үөрэхтээхтэр тар-
бахха баттанар абылх
этилэр. 1965 с. Чурап-
чы орто оскуолатыгар
роно тарыйинитинэн үлэ-
дэ үөрэтин бэрэдодогини
нитэоччилэри үөрэтэр
нылааастары асылгытара.
Манна 40-тан тахса кыр-
гыттар илэи сыл устата
үөрэммиттэрэ. Билигин

Билигин оройуомугу-
гар оскуолада кинирэи
ининээрэ саастаах өрө-
лөр 30 тарылталэрэ баал-
лар. Орто уонна үрдүк
үөрэхтээх специалиста-
рынан 97 бырыһыйи
хааччылыныбыт. Мате-
риалыйи-техническэй ба-
зыдыт быстар мөлтөх ту-
руктаах. Оройуонига 1
таас дөтсад, 2 ситэрэ
тарылтээх дөтсадтар
бааллар. Субуруускэй
аатынан, Эрилик Эри-
стиян аатынан совхозтар
га 2, оройуон киинигэр
4 дөтсад сууллар турук-
таахтар. Тутуу былаан-
га кинирэр да, дьыалаба
тахсыбат.

Ол да буоллар ханна-
ныстыбалар, тарыталар
материянай базаны бе-
бэргэтүүгэ кемелеро
олус улахан. Ордук «Чу-
рапчы», «Мындабайы»,
«Бахсы» совхозтар уон-
на Сүбүрүөскэй аатынан

Бийэл эмиз Чуралчы орто оскулатыгар IX—XI кылаастарыгар интээччилэри бэлэмнэн таһаарарга кылаастар аһылтынылар. Маһа уура-инээччилэри Ф. Г. Колесова үөрэтэр, интээччи

уустук идэтнээр тапайар. 33 кыргыстар нитатччид идэтнээр үөрэнэллэр. Бу кылааһы бүтөрбөттөр илэни идэлэрин үрдэтти-нэхтэрин сөп. Кыргыстарга, кэнээсип ийилэргэ, бу үөрэх олус туһа-лыаба. Оройуонига кадр боллуруоһа быһаарылла-рыгар эмпе бу үөрэтнн көмөлөөх буолуоҕа.

Оройуоимутугар, оҕо интитигэр ор сылларга сыраларын бэйэриг үлэнигэр үтүстөр. Ол курдук, И. Е. Васильева 39 сыл, В. Д. Аверинская 30 сыл, В. Т. Фанифо, В. А. Попова, М. Е. Саввина, А. И. Кузьмина, М. К. Макарова хо. д. а. 20-тэн тахсаһын сыл устатыгар интээччи-ни үлэлээтилэр. Күннэлэр адар үлэнигэр курдуук субэ-ама буолаллар, наставниктыылар.

Быйыл аан - минтай
Диринг дetsадыгар ыары-
бах оҕолорго аналлаах
группаны аһан үлэлэтэ
сыйдыбыт. Маана стар-
шай сестранан Л. А. За-
харова үлэлиир. «Ого-
дорбут тыһыныан ыал-
дыһылара арыһаата»
диэн төрөһүүтүтэр үлэ-
һиттэргэ махтаналлар.
Людия Афанасьевна оҕо-
лорго элбэх эрчийэр-ха-
тарар дьаһаллары, мас-
сажтары, катээн соруттуу
мистыһыр.

Ого үчиргдүүлгэлэрин
улэингэрин барыларын
Саха сиригэр огуолаа
минин иннинээр саа-
таах огулор тиритээр
тэрилбитэ 70 сылын
туолуутунан итингэ-ис-
тингэ ээрдэлбит.

Снимок: детсад улахан бөлөбүн өбөлөрө «Оһуор үскүүтүн» толороллор.

Саханы сахалыы
иитэллэр

Оройуон интээччилэрэ сангалыы күүнүнэн үлээ турунуулар. Буолумуна даҕаны, бэйэ ийэтин үтүгүн илтэ ингэриммит тылын-өбүн, бүүбөйдүнэн илгилэйдит културатын, литературатын, искусствотын бэйэ өгөтүгэр ингэрин чакчы да үтүө, сырдык тускуллаах сорук эбээт! Бэрт аҕыйах сыллааха диэри итинник буолбатах этэ — үөрөтүн-интин олохтон, дууһаттан тэйинтэ кырата суоҕа.

Оройуонга ити соругу быһаарыыга бастаан хар-
дылары оҥорон эрээччинэн Кытаанахтаагы дьаа-
һыла-сад буолар. Манна кырачааннар сахалыы ий-
тиллэллэр: саха омумнаах-төлөнөөх, сырдык ыра-
лаах остуоруйаларын, олонхотун билсифэллэр, сир-
ири-туомун үөрэтэллэр, сахалыы ыллыылар, оһуо-
кайдаан сайбаһаһаллар, саха иһитин-хомуоһун, та-
һаһын-сабын билсифэллэр, сахалыы сиигинан-иһ-
танэ үөрөннэллэр. Быһата, саха оҕолоро бэйэ уһун
салтырар дьон буоларга үһүйүллэллэр.

Бу үлгээ дөтсэд үлгэнтгэрэ бары түмэ тардылы-
быттар, төрөппүттэр көмөлөөллөр. Интигчилэр А.
Г. Нова, С. Г. Гоголева, А. В. Лазарева, А. А.
Захарова олонхону, өс хосхосиорун, чабырбаы,
национальнай көстүүмнэри, интиг-хомуоһу билиһин-
нэрэр элбэх көрдөрөн үөрэтэр пособиелары оҥорду-
лар. Оҕолорго тупсагайдык кыэртэтиллибит оонньуу
мунууктар тариллинилэр. Элбэх хомуустар бүлүлү-
нүлэр. Дьэ ис бараана сахалыы кыэртэтилинэ,
төрөппүттэр оҕолоругар сахалыы көстүүмнэри тиги-
лэр. Быһата, Кытаанах дөтсөдө сахалыы тыһиһанна.
Ити аһардас тас көстүү эрэ буолбатах. Манна үө-
р-тин-интиг эмиз төрөөбүт нуруот олоһун, өйү-санаа-
ны кыһаҕыгар кыһаҕыттан быйта ыкса тутуллуна.

Ингэсчиг А. Н. Захарова кыпчаагларга сахалыг оңуор араастарын былаан быһыытынан үөрэтэр. Кыпчааглар «сарбыннаах», «тис», «саахымат» оңуордарынан чорооннору, дьиз тэриллин киэргэтэллэр. Ити курдук гынаа уруһуйдуурга, кинстэнэн, кыһыгыһынан туһанарга, тигэргэ, дьалтайарга, сыбыырга, о. д. а. үөрэнэн тахсаллар. Араас дьүүннэри дүүэрэлээн, бастыгын галаа акулстары сайын нараллар. Сөлтөөх түгөн көһүннэр эрэ остуоруйа далааллар, таабырыннаһаллар, сахалыг ырыаны, хоһону, үгүкүүлэри үөрэтэллэр. Кытаанах дөтсдэй кыпчаагларга ааспыт сыллаахха оройон киирнэр кииппэн көңөрт көрдөрөн үгүс көрөөччү сүрэһин суһубуттар.

Сэхэллы суурүүлэх-хөтүүлэх онцнууд, остоол, оонцнуудара эмнэ нийгмийн бийлэгтэйгээр иргэдийн туһаналдлар. Хамхыг, хаамына, олдтарбагын эмнэгс оогороллор. Отгон тарбах хамсаа, бийнара уонна оно сагарар дьсура бийстиспат ситимнэхтарин наука дахастаан турар. Имингс тарбахтар ово үчүгэйин суурай, тигар буолара эмнэ өйдөөр. Онон, бийхата, өбүгэлэрбит дьарыктара, нийлэр хаалларбит нуьтуралара, тьдллара-осторө ийин дэгиттер сайдарыгср көмөлөһөр кьахтара улахан. Ол толору арьдлага, үөрэтиллэре ассе мингср. С. Н. Соронумова сабиалиссайдээх Кытаанхатданы дьааһыла-сал коллентива ону таба өйдөөн, кэснэлдээх үлэге ылысбьтын уруйлууоха эрэ сөл. Оройон бары лөсэдгара манна баар үчүгэй нилэ хабан ылан бэйэлэрин үлэлэригср туһаналлара наада.

Г. ДЯЧКОВСКАЯ,
районо методіна.

АММА жүрөх хайalara мыраан үрдүттен кесте түспүттэргизер. Альбина сүрөз үөрүүттен эппэннин түспүт. Буолумна даданы, үөрөзү бүтөрбит Дипломнаах илэркин. Ийотө-афта төбөлөх эрз үөрөхтүүлэр. Ити 1965 сыллааха эте, Альбина Петрова Якутскайдаагы педагогической училищени бүтөрөн дойдутугар, Мындаааытте, дегсдак үлэли илбитте, Окуолатаагы сылаарыт-

хан. Азма дeтсaдa эрэг дийдэг үлэлнэр. Ол сөби-диссэй үгүс бириэмэтин сүрaтын-сүлбaтыг мэллэ. Сыл ахсын өрөмүөнүгэ үл нөрдөхүүхэ, сaнa дeтсa-ды туттарыны туруор-суоххa нaдa. Ахсыг сайын биэр корпус та-бытган шугатуркaлaннa, атыныг кaнтaлныа өрөмүөн ытыллына. Ити суурбаттан тaхса сылгa хаста-хаста хатылaммыта буолуой? Билигид тaас парaнынан дeтaд ахы-

Сылайбат сындааһыннаах

[illegible]

Ого көрүүтэ, дьэ-уот
үлэтэ дьахтар киһитэни
олус элбэх бириэмэтин
ыһаллар, Ол да буоллар
бириэмэлэрин таба атта-
рынан, дьэ үлэтигэр ийэ-
ада күүһүн тэҥэ холбоон
общественнай үлэни дьа-
рыттанар уонна ситиһи-
лэнэр дьахталлар оро-
һуонуга аһыһара суохтар.
Кинилэртэн биирдэстэрэ
бүтүн кэлсиэр кыһабыт
Альбина Николаевна Ха-
ринонова. Кини Болугур
сельский Советыгар хас
да ытырыыга депутаттык
тааллаллыбыта, баһыны Со-
вет президиумун чилиэһэ.

Ханнык базарар дотсад коллективын үлэт ситийнхлээх буолуутутар сабыалласар орууда Ула-

даата түнэриллибитэ, дыэ,
нырдык да үөрүүлээх.

Оройуонга биир баста-
нынан аммалар нөмө ха-
йаайыстыбагы тэриннэ,
барычаанылары аһылыгынан
хааччыйыгы боппуруоһу-
гар үлэлэспиттэрэ. Эмиэ
бастанынан методическа
кабинет тарыммнттарэ.
Интээччилэри аттестация-
лааһы түмүгүнэн оро-
йуонга бастанынан мето-
дист-интээччи аатын ити-
детсад үлэлитэ Т. Е. Ар-
темьева ылбыта. Детсад
коллективин ситиһинилэ-
рин туһунаан оһсо да эл-
бэди көлсөннэххэ сөп. 1966
сыллаахха оройуон ин-
тээччилэрэ хаар оһоһуку-
тары ным ордуу баай
фантазиялаахтык оһоророр
гар күрэхтэспиттэрэ. Он-
но интээччир иннис миэстэ-
лэнэп, домбранаан наһараа-
даламмыттара. Нөгүө сы-
лыгар бырааһыннык сце-
нарийын оһоруу көнүрү-
сүгар бастаабыттара. 1977
сыллаахтан оһо үчрежде-
инилэрин, оройуоннаады
социалистическай нуота-
лаһыыларыгар биринистээ-
миэстэттэп, түспэттэр
Итиннэхэ барытыгар кол-
лективы аһымнылаахтык
үлэлиттэргэ түмэр, көү-
дүүр саһиэдиссэй РСФСР
норуотун үөрэдиригин
туйгуна А. Н. Харитон-
ова уһуу сыллаах, сыра-
лаах үлэтин түмүгэ көс-
төр.

В. ИУСТИНОВА.

